

Ivana Márová

Legislativa vzdělávací politiky ČR Mezinárodní deklarace

Deklarace ze Salamanky a Akční rámec vzdělávání (1994)

§2: „Každé dítě má právo na vzdělání a musí mu být poskytnuta možnost získat a udržet přijatelný stupeň vzdělání. Děti se speciálními vzdělávacími potřebami musí mít přístup do vzdělávání v běžných školách, které by se jim měli přizpůsobit společně a zajistit také uspokojení jejich potřeb“ (OSN 1994)

Inkluze a „inkluzivní společnost“

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (OSN 2006; v ČR 2009)

Po svém přijetí úmluva doplnila stávajících sedm lidskoprávních norem OSN.

Úmluva se řídí základními principy respektování lidské důstojnosti a nezávislosti, plného zapojení do společnosti, rovných příležitostí rovnoprávnosti pohlaví a respektování rozvoje dětí a jejich práva na zachování identity

Kromě rovnosti příležitostí tvoří další pilíře úmluvy zapojení (inkluze) a resocializace osob se zdravotním postižením.

Úmluva o právech dítěte

Ratifikována a implementována do legislativního řádu ČR v roce 1991 (54 článků 4 kategorie)

Hlavní zásady

Články Úmluvy zabývající se odstraněním diskriminace, zaměřují se na právo na život, právo na přežití a rozvoj, právo na zapojení se do společnosti. Shrnují základní principy a veškeré další články se od nich odvíjejí.

Právo na přežití a rozvoj

Právo na nezávadnou vodu, domov, jídlo, základní vzdělání, lékařskou péči, právo na volný čas a odpočinek. Speciální články popisují práva dětských uprchlíků, dětí s tělesným či mentálním postižením, dětí minorit či ohrožených skupin obyvatel.

Právo na ochranu

Právo dětí na ochranu a bezpečí, právo na pomoc při zneužívání, na ochranu před násilím či využíváním dětí k prostituci.

Právo na zapojení do společnosti

Každé dítě má právo, aby mu ostatní naslouchali ve věcech, které se ho týkají. Jeho názor by měl být brán s vážností – podle jeho věku a vyspělosti

Vzdělávací politika ČR

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015 – 2020

Rámec vývoje vysokého školství do roku 2020

Strategie digitálního vzdělávání

Akční plán inkluzivního vzdělávání 2016 – 2018

A další ...

▪ **Kurikulum**

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015 – 2020

▪ **Vzdělávání pro budoucnost**

Inovaci rámcových vzdělávacích programů

Přípravě učitelů na tyto změny (v pregraduální přípravě i v jejich dalším vzdělávání)

Racionálnímu vybavování škol nezbytnými výukovými prostředky

Řízení změn, které budou tyto inovace provázet

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj

- **Snižování nerovnosti ve vzdělávání**

Maximální rozvoj potenciálu každého žáka

- **Kvalita vzdělávání a zlepšování pedagogických dovedností**

Erudování pedagogové

Důraz na počáteční a průběžnou profesní podporu učitelů

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015 – 2020 – ve vztahu k inkluzivnímu vzdělávání

- Nastavení podmínek rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny
- Diagnostické nástroje – činnost a role školských poradenských zařízení
- Supervizní mechanismy v oblasti inkluzivního vzdělávání
- Evidence a statistiky žáků vzdělávaných v inkluzivním prostředí
- Inkluze v předškolním vzdělávání
- Snížení „předčasných odchodů ze vzdělávání“

Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 – 2018

Podpora zavedení legislativních změn do praxe (do r. 2018)

Část A – Prioritní úkoly MŠMT v roce 2015

- Zrušení přílohy RVP-LMP a revize RVP ZV
- Prováděcí předpisy k §16 novely školského zákona
 - V. č. 27/2016 Sb.
- Diagnostické nástroje

Část B – Inkluzivní a kvalitní vzdělávací systém

- Strategická cesta 1: Čím dříve, tím lépe
- Strategická cesta 2: Inkluze je přínosem pro všechny
- Strategická cesta 3: Vysoce kvalifikovaní odborníci
- Strategická cesta 4: Podpůrné systémy a mechanismy financování
- Strategická cesta 5: Spolehlivá data

Legislativa vzdělávací politiky ČR

- **Ústava** (Listina základních práv a svobod)
- **Zákon č. 561/2004** Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon)
- **Vyhláška č. 72/2005** Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školních poradenských zařízeních v aktuálním znění
- **Vyhláška č. 73/2005** Sb. o vzdělávání dětí, žáků, studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků, studentů mimořádně nadaných ve znění vyhlášky **č.147/2011 Sb.** – již neplatná
 - **Vyhláška č. 13/2005 Sb.** o středním vzdělávání
 - **Vyhláška č. 14/2005 Sb.** o předškolním vzdělávání
 - **Vyhláška č. 48/2005 Sb.** o základním vzdělávání
 - Další nařízení vlády

Legislativa vzdělávací politiky ČR - **Nově upraveno**

- **Zákon č. 561/2004** Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon)
 - **Ve znění zákona č. 82/2015 Sb.**
- **Vyhláška 72/2005 Sb. ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb.**
- **Zrušení vyhlášky č. 73/2005 Sb.** ve znění pozdějších předpisů a její nahrazení –
 - **Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných**

Legislativní změny 2016

- O každém žáků je možné říct, že má své speciální vzdělávací potřeby
- Tento termín již nevyhovuje obsahu, pro nějž byl zaveden
- Kategorizace žáků na zdravotně postižené, zdravotně znevýhodněné a sociálně znevýhodněné má mnohá omezení
- Nereaguje například dostatečně na skupinu civilizačních a vnitřních onemocnění

- Epilepsie, onkologická onemocnění a další jsou pouze kategorií zdr. znevýhodnění zatímco v resortu MZSV spadají do kategorie zdr. postižení
- Sociální znevýhodnění – stigmatizující – a jak jej vlastně diagnostikovat?
- Podpora žáků s hraničním intelektem problematická – dle platné legislativy nemají SVP – školy neměli možnost poskytnout jim podpůrná ani vyrovnávací opatření
- ZP JSOU ovšem i žáci se SPUCH – drtivá většina má však jen znevýhodnění

561/2004 sb. Školský zákon - §16

Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí **podpůrných opatření**. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

Podpůrná opatření spočívají v:

- poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče
- úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání, prodloužení studia

- použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob
- úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka, zapisovatele ...
- poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených – bezbariérovost

Podpůrná opatření

5 stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnost

- Podpůrná opatření **prvního stupně** uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení
- Podpůrná opatření **druhého až pátého stupně** lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení
- 5. stupeň – vzdělávání v základní škole speciální

Katalogy podpůrných opatření – UPOL

Systémová podpora inkluzivního vzdělávání

<http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy/>

<http://inkluzie.upol.cz/ebooks/katalog-vseobecny/katalog-vseobecny.pdf>

Inkluze není odložena. Naštěstí i bohužel.

<http://www.respekt.cz/spolecnost/inkluzie-neni-odlozena-nastesti-i-bohuzel>